

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

בעניין: ד"ר אלה רום

המערערת בע"פ 071103/01

ע"י ב"כ עו"ד ליאור טומשין

ד"ר מיכאל רום

המערער בע"פ 071105/01

ע"י ב"כ עו"ד גלעד מרקמן

נ ג ד

מדינת ישראל - פרקליטות מחוז ת"א (פלילי)

המשיבה בע"פ 071103/01

גב' גלית אפרתי

ע"י ב"כ עו"ד

המשיבה בע"פ 071105/01

פסק דין

1

2

3

4

השופטת שרה דותן:

5

הערעורים המאוחדים שלפנינו (ע"פ 071103/01 ביחד עם ע"פ 071105/01, אוחדו בהתאם להחלטה

6

מיום 09.07.02), עניינם פסק דינו של בית משפט השלום בתל-אביב (כב' השופטת ח' כוחן), שניתן

7

בת"פ 12464/97 ביום 11.06.2001.

8

הערעורים מופנים כנגד הכרעת הדין.

9

10

העובדות הצריכות בענייננו:

11

ד"ר אלה רום (להלן: המערערת) וד"ר מיכאל רום (להלן: המערער), הינם בעל ואשה (להלן:

12

המערערים), רופאים במקצועם, אשר עלו ארצה מרוסיה בשנת 1991.

13

פרופ' שנקר, המכהן כיו"ר ועדת בחינות לרישוי וסטאז' של רופאים (להלן: הוועדה) וכן האחראי

14

על הכנת טפסי הבחינות (להלן: הבחינה), העסיק את המערערת בתרגום הבחינות, לשפה הרוסית

15

והדפסתן.

16

17

המערער, בעלה של המערערת, סייע לה בעבודתה, במספר הזדמנויות, בידיעתו והרשאתו של פרופ'

18

שנקר.

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 עבודתם של המערערים בוצעה על גבי המחשב, במשרדו של פרופ' שנקר בבי"ח הדסה בירושלים,
2 תוך פיקוח קפדני שלו ושל מזכירתו, הגב' ציפי מזמור, לבל יוצא חומר "רגיש", הרלבנטי לבחינה,
3 מחוץ למשרד.

4
5 הפרשה, שבעקבותיה הוגש כתב האישום נשוא הערעור, נחשפה לאחר קבלת מכתב אנונימי, עובר
6 למועד הבחינה שנקבע לתאריך 14.7.94, במזכירות הוועדה לבחינות לרפואה, אשר התריע על כך
7 כי הבחינה נמכרת בכל הארץ. תוכן המכתב הובא לידיעתו של פרופ' שנקר אשר הורה להדק את
8 הפיקוח על הנבחנים, שהביא מאוחר יותר למציאתם של טפסי בחינה מתחת למושביו של אחד
9 הנבחנים, מר מירבי מושיאשווילי.

10 כמו כן נתפסו טפסי בחינה של מועד ינואר 1994 אצל בוריס אוסטובסקי וטטיאנה ויסמן אשר
11 עברו את הבחינה בהצלחה באותו מועד, ואצל נבחנת בשם לודמילה קצף נתפסו טפסי בחינה של
12 יולי 1994.

13 חקירת המשטרה, נשענה גם על מידע מודיעיני מקדים, בדבר רופאים "רוסים" המפיצים בחינות
14 גנובות.

15
16 מאחר שטופסי הבחינה אשר נתפסו כאמור, אצל הנבחנים הופקו כפלט של מחשב בעוד שהבחינות
17 אשר נמסרו כדין לנבחנים בשעת הבחינה, הודפסו בבית דפוס התמקדה חקירת המשטרה
18 בחשודים בעלי גישה למחשב במשרדו של פרופ' שנקר.

19
20 בחיפוש שנערך בביתם של המערערים נתפסה כמות גדולה של דיסקטים למחשב, ביניהם שלושה
21 דיסקטים מחוקים אשר שוחזרו על ידי מומחה למחשבים, ונמצאו עליהם טופסי הבחינה לשני
22 המועדים. בהשוואה שנערכה בין פלטי הדיסקטים המשוחזרים לבין הבחינות נמצא שמדובר
23 באותם שאלונים.

24 בהמשך נערכה השוואה בין טופסי הבחינה שהופקו מהדיסקטים לטפסים שנתפסו אצל הנבחנים
25 ולמעט שינויים קלים נמצאה זהות בין הטפסים.

26
27 על דיסקט שעליו נמצאו שאלונים של הבחינה מינואר 1994 (דיסקט 52) היתה מודבקת מדבקה
28 עם שם המערער ברוסית, שנכתבה בכתב ידו של פרופסור אצלו למד ברוסיה.

29

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 המערער טען, כי דיסקט זה, שעליו אמורים היו להימצא חלקים מעבודת הדוקטורט שלו, נשלח
2 אליו באמצעות אדם בשם בוריס גרמן, אולם בבדיקה לא נמצא זכר לעבודת הדוקטורט אלא רק
3 בחינה מחוקה.

4

5 על פי התשתית הראייתית שהוצגה על ידי התביעה, בבית המשפט קמא, העתיקו המערערים את
6 שאלות הבחינה, כפי שהוקלדו במחשבו של פרופ' שנקר, לדיסקטים שהיו בבעלותם. הפיקו
7 תדפיסים של הבחינה בביתם (ת/22 ת/23 ת/26), פתרו את הבחינה והעבירו את שאלון הבחינה
8 והתשובות לנבחנים עתידיים עובר למועד בחינתם.

9

10 בפסק הדין נשוא הערעור שלפנינו הורשעו המערערים, באישום הראשון, בעבירות של קשירת קשר
11 לביצוע פשע – עבירה על סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1997 (להלן: **החוק**); גניבה בידי
12 מורשה – עבירה לפי סעיף 393 (1) לחוק. ובאישום השני הורשעו המערערים בעבירות של קשירת
13 קשר לביצוע פשע – עבירה על סעיף 499(א)(1) לחוק, גניבה בידי מורשה – עבירה לפי סעיף
14 393(1) לחוק; ובשידול לקבלת דבר במירמה בנסיבות מחמירות – עבירה לפי סעיף 415 סיפא יחד
15 עם סעיף 30 לחוק.

16

17 בגין העבירות בהן הורשעו, הושתו על המערערים העונשים הבאים:
18 על המערערת נגזר מאסר של חודשיים, אשר ירוצה בדרך של עבודות שרות.
19 על המערער נגזר עונש מאסר לתקופה של 6 חודשים, אשר ירוצה בדרך של עבודות שרות.
20 בנוסף הושתו על כל אחד מהמערערים 12 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים.

21

22 שני האישומים מתייחסים להעברת העתקים של הבחינה, ע"י המערערים, לנבחנים אשר היו
23 אמורים להיבחן במועדים 14.1.94 ו-14.7.94.

24

25

26

27

טעוני המערערים

28

לטענת המערערים, טעה בית המשפט קמא בהרשיעו אותם בעבירות המיוחסות להם.

29

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 בערעורם כנגד ההרשעה תקפו המערערים, באמצעות באי כוחם, את ממצאיו העובדתיים של בית
2 משפט קמא, ובכלל זה את האמון שנתן בית-המשפט בעדה איליזיה בוכהייסטר (להלן: **איליזיה**).
3 לטענת ב"כ במערערים, בית המשפט קמא ביסס ממצאיו בעניינה של המערערת על עדות יחידה
4 אשר לא היתה ראויה לאמון שניתן בה. כן ביסס בית המשפט קמא את הכרעת דינו על ממצאים
5 עובדתיים שאינם נכונים והגיע למסקנה שגויה תוך התעלמות מכך שעדי התביעה עצמם הפריכו
6 עובדות אלה.

7
8 בנוסף משיג המערער, בעניין שידולו של סרגיי פשחודוב (להלן: **סרגיי**) וזאת הואיל וסרגיי טען
9 בעדותו כי בין המסמך שקיבל מהמערער לבין תוכן הבחינה אין דימיון. כמו כן טען, כי לא קיבל
10 מהמערער כל טופס התואם את הבחינה בפועל.

11
12 כן ציינו ב"כ המערערים, כי בית המשפט קמא אימץ חלק מעדותו של העד – סרגיי – וייחס לו
13 חשיבות יתרה, תוך שהוא מתעלם מאותו חלק בגרסת העד המערער ספק באישומים כנגד המערער
14 ואף מחזק את גירסת חפותו.

15
16 יתר על כן נטען, כי מהימנותו של העד סרגיי מוטלת בספק נוכח הנסיבות בהן נגבתה ממנו
17 הודאתו, וכן לנוכח העובדה כי בחקירתו בבית המשפט לא שלל העד את גרסת חפותו של
18 המערער.

19
20 לאחר שהסתיימו הטיעונים בפנינו, זימנו את ב"כ הצדדים על מנת לשמוע את עמדתם באשר
21 לאפשרות של המרת סעיפי האישום המקוריים לעבירות בניגוד לסעיפים 267 ו-284 לחוק העונשין,
22 כקבוע בסעיף 216 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, הקובע:

23 **"בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות**

24 **שהוכחו, אף אם היא שונה מזו שהורשע בה בערכאה הקודמת, ואף אם אותן**

25 **עובדות לא נטענו בערכאה הקודמת, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה**

26 **להתגונן; אולם לא יוטל עליו עונש חמור מזה שאפשר היה להטיל עליו אילו**

27 **הוכחו העובדות כפי שנטענו בכתב האישום"**.

28
29 לאחר שניתנה להם ההזדמנות להתייחס להערותינו הושלמו טיעוניהם בתאריך 27.2.03 בהתאם.

30

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

דיון

ראיות נסיבתיות

לאחר שבחנתי את הראיות שהובאו בפני בית המשפט קמא לאור טיעוני הסניגורים, הגעתי למסקנה כי צדק בית משפט קמא בממצאים העובדתיים המבוססים על שורה של ראיות נסיבתיות.

מבלי להיכנס לפירוט הראיות עליהן הסתמכה כב' השופטת כוחן, אציין כי מסקנותיה מתבססות על ארבעה נדבכים: האחד, שלושת הדיסקטים, שנתפסו בבית המערערים, שעליהם הועתק - ונמחק - טופס הבחינה בשני עמודים; השני, מציאת טופס הבחינה מתחת למושב של מירבי מושיאשוילי בעת הבחינה במועד יולי 1994; השלישי, מציאת טפסי הבחינה אצל נבחנים נוספים; והרביעי עדויותיהם של איליציה בוכהייסטר וסרגיי פשחודוב.

הרשעה על בסיס ראיות נסיבתיות, קשה ככל שתהא, מתאפשרת במקרים בהם המסקנה המתבקשת מאותן ראיות עולה על כל מסקנה אחרת מבלי להותיר ספק ביחס למסקנה המרשיעה. אם קיימת אפשרות חלופית המערערת את החלטיותה של מסקנה זו, יקשה על בית המשפט לקבוע כי האשמה הוכחה מעל לכל ספק סביר. או אז, לא יסתפק בית המשפט בראיות נסיבתיות בלבד בכדי לבסס את הרשעתו. לפיכך, במידה ואין כל תיזה אחרת הסותרת את המסקנה הברורה הנגזרת מראיות נסיבתיות אלו, יקבע בית המשפט את החלטתו בהתבסס על אותה תיזה עיקרית הנובעת ממכלול הראיות הנסיבתיות.

משקלן ונפקותן של ראיות נסיבתיות נדונו בפסקי דין רבים, כך בע"פ 524/77, 584, 653, 701 רפאל מזרחי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(2) 682, בעמ' 686, מבהיר השופט לנדוי (כתוארו אז) משמעות משקלן הסגולי של מספר ראיות נסיבתיות המובילות להרשעה.

"אל-נכון... שכאשר בראיות נסיבתיות מדובר, צריכות הראיות להביא בדרך האלימינציה למסקנה האחת של אשמת הנאשם. אבל אין זאת אומרת שכל ראיה נסיבתית בפני עצמה חייבת להרשעת הנאשם. כל ראיה בפני עצמה חייבת הוכחה מעל לספק סביר, אך המסקנה הסופית יכולה להתקבל מתוך צירופן של כמה ראיות נסיבתיות כאלה, שכל אחת מהן אינה מספקת בפני עצמה להרשעת הנאשם. כדי לברר אם מסקנת האשמה היא המסקנה מחויבת המציאות, מפעיל בית-המשפט את מבחני ההגיון וניסיון החיים הכללי..."

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 (השווה עם דברי השופט עציוני בע"פ 401/72 תימוס ויטפילד ואח' נ' מדינת
2 ישראל, פ"ד כח(1) 813, 823).

3

4 עמדה על כך גם כב' השופטת דורנר בע"פ 6527/94, 6096 מנצור אחמד ע' עזיז ואח' נ' מדינת
5 ישראל, פ"ד נ(3), 732, עמ' 736-735:

6

7 "ראיות נסיבתיות נבחנות על-פי עקרונות לוגיים המגלמים את ניסיון החיים
8 והשכל הישר. ראו ע"פ 3974/92 אזולאי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 565,
9 עמ' 570. בעניין זה הכלל הוא כי אם האפשרות להסיק ממכלול הראיות קיומן
10 של עובדות שאין בהן אשמה של הנאשם היא אפשרות דמיונית, ואילו המסקנה
11 ההגיונית היחידה המתבקשת ממכלול הראיות, בהתחשב במשקלן, היא קיומן
12 של עובדות שיש בהן אשמת הנאשם, הרי שיש להרשיע את הנאשם. שכן, במצב
13 כזה לא נותר כל ספק סביר באשמתו. הראיות הנסיבתיות עשויות להביא
14 למסקנה המרשיעה בדרך האלמניציה של פירושים המתיישבים עם חפות
15 הנאשם. כנגד הראיות המצביעות על אשמת הנאשם, על בית-המשפט לשקול
16 על-פי מבחני ההיגיון וניסיון החיים היפותזות סבירות המתיישבות עם חפותו
17 של הנאשם. הנאשם יורשע רק אם המסקנה המרשיעה הינה המסקנה
18 ההגיונית היחידה".

19

20 ובענייננו, מן המקובץ עולה, בהתאם לנסיבות הראיות, כי למערערים הייתה גישה למבחנים
21 ויכולת להעתיקם ולהפיצם, מעשיהם התנהלו באופן הדרגתי כחלק מתהליך מתמשך, החל
22 מהעתקת המסמכים דרך פתרוןם וכלה בהעברתם לנבחנים העתידיים, ביותר מדרך הפצה אחת
23 (מקרה איליציה, מקרה סרגיי).

24

25 בנוסף, בבית המערערים נמצאו הדיסקטים - שאי מי דאג למחיקתם - ורק שחזורם באמצעות
26 מומחה גילה שכללו את טופס המבחנים הדומים למבחנים שנמצאו במחשב במשרדו של פרופ'
27 שנקר.

28

29 המסקנה הסבירה הנובעת מכל האמור לעיל הינה כי המערערים ביצעו את המיוחס להם ואף
הניסיון לבחון האם יש סיכוי הסתברותי מועט ביותר להנחה, שהעבירה בוצעה על-ידי אדם זר או
שמה נפלו קורבן לניסיון להפליים, דינו להדחות מהטעם שלא היה בהסבריהם כדי לעורר ספק

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 באשר למשקלן של הראיות ומשמעותן הפלילית, ולדחות את המסקנה המתבקשת ממכלול
2 הראיות שהובאו בפני בית משפט קמא.

3

4

סוגיית הדיסקטים

5 במקרה שלפני אני סבורה כי בדין קבעה כב' השופטת כוחן שהראיות הנסיבתיות אשר הונחו
6 לפני מייתרות את השאלה כיצד הגיעו המבחנים לדיסקטים שנמצאו בביתם של המערערים.

7 טענות המערערים, כי הינם קורבנות לעלילה וכי פלוני אלמוני שתל את הדיסקטים בארונה של
8 המערערת בבית החולים וניסה לטפול עליהם אשמה, מופרכות ומשוללות כל יסוד הואיל ולאיש
9 מלבד המערערים ופרופ' שנקר, המורשים להיכנס לחדרו של פרופ' שנקר, לא הייתה דריסת רגל
10 בלא אישורו או נוכחותו של מי מהמורשים.

11 יתרה מכך, הפעלת המחשב דרשה שימוש בקוד סודי אשר היה ידוע למערערים ולמספר ידוע של
12 בעלי גישה חוקית. ולמרות שהקוד היה רשום על פתק מוכמן ליד המחשב, הגב' מזמור, מזכירתו
13 של פרופ' שנקר, הסירה בעדותה כל ספק באשר לאפשרות של שימוש ע"י אדם זר מכיוון שהפתק
14 הנ"ל הוכנס למגירה שננעלה על ידה. ומובן שבית המשפט רשאי להפעיל שיקול דעת המבוסס על
15 ניסיון החיים והשכל הישר ולשאול על שום מה יטרח מאן דהוא לבצע סדרה של עבירות לרבות
16 פריצה כדי להפליל את המערערים.

17

18 לתהייה זו לא נמצאה תשובה מניחה את הדעת בעדות המערערים וטענותיהם אלו נותרו בגדר
19 תיזה ערטילאית שאינה נסמכת על תשתית ראייתית כלשהיא.

20

21

22

23 שאלה נוספת המעוררת פליאה, ומחזקת את משקלם הראייתי של הדיסקטים שנמצאו בבית
24 המערערים, הינה השאלה הכיצד זה מצאו המדבקות הנושאות את שמו של המערער את דרכן אל
25 הדיסקטים האמורים, מבין מספר עשרות של דיסקטים. תשובה ברורה לשאלה זו לא ניתנה על
26 ידי המערערים ועל כן קבעה השופטת כוחן, בהכרעת דינה כי:

27 **"ככל שהרביתי, עיינתי והעמקתי בעדויות הנאשמים, כך התחזקה דעתי ששני**

28 **הנאשמים שיקרו במצח נחושה, המציאו סיפור בדים, שאין לו ידיים ואין לו**

29 **רגליים, עד כי תמהתי כיצד שני רופאים אינטליגנטים מפריחים באוויר**

30 **סיפורים כאחרוני העבריינים" (עמ' 252 פסקה ז').**

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1

2

סוגיית טפסי הבחינה

3 לאחר בדיקה מקיפה של הטפסים שנמצאו בדיסקטים של המערערים, הוכח כי קיימת זהות
4 וישנה התאמה בין הטפסים שהופקו מהדיסקים לבין הטפסים שנמצאו אצל נבחני מועד ינואר
5 1994, בוריס אוסטובסקי וטטיאנה ויסמן. כן נמצא דמיון בין טפסי הבחינה שהיו ברשות
6 המערערים לבין טופס, אשר הופק מדיסקטים אלו, ונמצא תחת מושבו של מירבי מושיאשוילי
7 אשר נבחן במועד יולי 1994.

8

9 כאן המקום לציין, כי דרישת הדמיון אינה צורנית, כלומר אין הכוונה לדרישה כי יתקיים דמיון
10 בגרפיקה הכתובה של המסמך, אלא יש לבחון האם קיימים קווי דמיון מהותיים הקושרים מסמך
11 אחד למשנהו.

12

13 לא זו אף זו, איליציה העידה כי מצאה בביתה העתק של טופס הבחינה ביחד עם חומר לימודים
14 נוסף השייך למערערים. אומנם נכון הדבר, כי נמצאו הבדלים בין טופס הבחינה המקורי לטופס
15 שנמצא בביתה של איליציה אך הבדלים אלה, כפי שתוארו בהכרעת הדין, אין בהם בכדי לשלול
16 את הדמיון שבין הטפסים, והמסקנה הנובעת מכך.

17

18 מה גם, שהמערערים לא הציגו כל חוות דעת מטעמם השוללת את חוות הדעת של עדי התביעה.

18

19 על כך אוסיף כי המערערים טענו שכל עדותה של איליציה נועדה להציל את עורה לאחר שהורשעה
20 וערערה על חומרת העונש תלוי ועומד.

21

22 בית משפט קמא הגיע למסקנה, כי עדותה של איליציה מקובלת עליו. מהימנותה ואמיתות מקצת
23 מדבריה מובילה למסקנה אחת ויחידה, ולמרות שלא כל דבריה ראויים לאמון, עדין ניתן לבור
24 המוץ מן התבן, בעיקר בדברים הרלוונטיים למקרה דנו, ועל כן ניתן להסתמך על חלק מעדותה
25 לקביעת ממצאים.

26

27 לעניין זה יפים דברי כב' הנשיא שמגר בע"פ 526/90 עו"ד שרגא בלזר ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד
28 מה(4), 133, עמ' 185-186:

28

"הסניגורים המלומדים חזרו וטענו בהקשר זה כי חלוקתה של עדות לחלקים

29

חלקם אמינים וחלקם בלתי אמינים, כפי שהדבר נעשה בבית משפט קמא, נוגדת

30

הלכותיו של בית משפט זה. אין יסוד לטענה זו. כפי שהוסבר לא אחת (ראה,

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 למשל, ע"פ 611/80, מטוסיאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (4) 85, אין לראות עדות,
2 מבחינת האמינות, בהכרח ותמיד כחטיבה שלמה אחת, אשר לגביה יש רק שתי
3 חלופות, והן - לקבלה בשלמות או לדחותה בשלמות; גם כאשר בית המשפט
4 סבור כי עד פלוני הסתיר דברים ואף דברים רבים - אין בכך כדי לשלול את
5 האפשרות לדלות מדבריו קטעים היכולים לשמש חומר ראיות אמין. ניתן לערוך
6 סינון בדברי העדות כדי לנסות לבור את הבר מן המוץ, ולהבדיל בין האמת
7 לשקר, וזאת על ידי היעזרות בראיות קבילות ואמינות אחרות (ע"פ 406/78,
8 בשירי נ. מדינת ישראל, פ"ד לד (3) 393, מול האותיות א'-ו'), או על פי הגיונם
9 של דברים. בית המשפט מודרך בכגון דא על ידי הוראותיו של סעיף 53 לפקודת
10 הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 המפנות, הלכה למעשה, לניסיון החיים,
11 להגיון ולטביעת העין השיפוטית".

12
13 וכן בע"פ 1639/98 משה דהן ואח' נ' מדינת ישראל, תק-על 2001(2), 478, 481:
14 "הלכה היא, כי רשאי בית המשפט לבור את הבר מן התבן בדבריו של עד
15 ולהסיק כי חלק מוגדר של הדברים הנמסרים בחקירה הם אמת, בו בזמן
16 שיתרתם הם דברי שקר. גישה זו מוצאת ביטוייה אף בסעיף 53 לפקודת הראיות
17 [נוסח חדש], התשל"א-1971. [השוו: ע"פ 71/76 מרילי ואח' נ' מדינת-ישראל,
18 פ"ד ל (2) 813, 819; ע"פ 403/89 עבדול חי ואח' נ' מדינת -ישראל, פ"ד מו(4)
19 610,620; ע"פ 6527/94 מנצור ואח' נ' מדינת-ישראל, פ"ד נ (3) 732, 736]."

20
21 בית המשפט קמא ראה לנכון להסתמך גם על עדותו של סרגיי כעדות מהימנה ואמינה וקבע
22 בהכרעת הדין כי פגישתם של סרגיי והמערער, בשעות הלילה המאוחרות לא היתה אקראית
23 ונועדה להעברת תשובות לשאלות עליהן אמור סרגיי להיבחן ביום למחרת.

24
25 חשוב לציין, כי הדגש אינו מושם על התכנים אשר היו רשומים על המסמך אלא על עצם השימוש
26 בהם, מעשיהם של המערערים בהעברת מידע כתוב שיש בו בכדי לשבש הליכיו התקינים של מבחן
27 להסמכת רופאים במדינת ישראל.
28

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 לפיכך, לא מצאתי כי נפל משגה במסקנתו של בית המשפט קמא שיש בגרסתם של איליציה וסרגיי
2 כדי לחזק את גרסת התביעה לפיה המערערים העתיקו את הבחינה והפיצו הטפסים בין הנבחנים
3 במועדים של ינואר ויולי 1994.

4

5 לאמון שנתן בית המשפט קמא בעדותם של איליציה ושל סרגיי מצטרף חוסר האמון בעדויותיהם
6 של המערערים. גרסתם השקרית ביחס להימצאותם של הדיסקטים בביתם לרבות התכנים
7 שהכילו, המשליכה גם על אמינותם בנושאים אחרים.

8

9 המערער מסר גירסאות סותרות באשר לנסיבות בהן עשה שימוש בדיסקטים פרטיים במהלך
10 עבודתו במשרדו של פרופ' שנקר, וגילה חוסר עקביות גם באשר לקשריו עם סרגיי ובמפגש
11 המוקלט שנערך בין המערער לסרגיי במשטרה, סימן לו סרגיי בתנועת יד שיתכן כי מקליטים
12 והמערער עשה תנועת יד שמשמעותה שעומדים לתלות אותו.

13

14 בדין ציינה כב' השופטת כי התנהגות זו אינה עולה בקנה אחד עם גירסת החפות.

15

16 ושני המערערים גם יחד לא השכילו להסביר על שום מה ולמה וכיצד קשרו נגדם העדים איליציה,
17 סרגיי והאלמוני אשר "השתיל" בחזקתם את הדיסקטים.

18

19 **"הימנעות ממתן הסבר, או מתן הסבר בלתי סביר - חותרת מתחת לאמינות**

20

גרסתו של הנאשם" (י' קדמי, על הראיות, חלק שלישי, עמ' 1374).

21

22 כך קבע גם כב' השופט זילברג (כתוארו אז) בע"פ 38/49 מחמד אחמד קנדיל ואח' נ' היועץ
23 המשפטי לממשלה, פ"ד ב(1) 813, בעמ' 835:

24

24 **"אם הוכחו עובדות המסבכות את הנאשם במעשה העבירה, ויוצרות לכאורה**

25

25 **ראיה לחובתו, והנאשם אינו מנסה כלל להמציא הסבר מצדו לעובדות שהוכחו,**

26

26 **או שהוא בודה מלבו דברים שאין להם שחר, רשאי בית-המשפט, בתנאים**

27

27 **מסוימים, לקבוע על סמך כל זה את אשמת הנאשם".**

28

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 בהקשר לעובדת ההרשעה על בסיס הראיות הנסיבתיות, תוך יישום העקרונות המחייבים והפעלת
2 השכל הישר וניסיון החיים, ניתן לראות בדברי המערערים בעדויותיהם, הסברים המסבכים
3 וקושרים אותם לביצוע המעשים בפועל, מעל לספק הסביר.

4
5 המערערים לא שכנעו גם במידת ההוכחה המוטלת עליהם כי ייתכן מצב בו המעשים בוצעו על ידי
6 גורם אחר, ובדין ובצדק דחה איפוא בית המשפט קמא את גרסתם (ראה גם דנ"פ 3391/95 סימון
7 **בן ארי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נא(2) 377; ע"פ 2518/94, 2604, 2545 **אברהם אלימלך ואח' נ'
8 מדינת ישראל**, פ"ד נא(2) 481; וגם ת"פ (ירושלים) 142/99 **מדינת ישראל נ' מחמוד חאלדי**, תק-
9 מח 2000, 1462).

10
11 בהודעת הערעור ובטענותיהם לא הותירו הסניגורים המלומדים אפילו פרט עובדתי אחד ללא
12 התייחסות, אולם גם בניתוח דקדקני זה לא עלה בידם לקעקע את המשמעות והמשקל שייחסה
13 כב' השופטת כוחן לראיות החפציות, שלא נמצא להן הסבר. אין חולק, כי נאסר על המערערים
14 להעתיק את הבחינות או להוציא כל פרט המתייחס לתוכנן מחוץ לכתלי משרדו של פרופ' שנקר.
15 אולם למרות זאת נמצאו בביתם שלושה דיסקטים מחוקים (ת/26) שלאחר שתזורם התגלו עליהם
16 טפסי בחינות. יתרה מכך על אחד הדיסקטים נמצאה מדבקה בשפה הרוסית שהמערער קשר עצמו
17 אליה ואשר מקורה עוד ברוסיה.

18 כמו כן הוכח מעבר לספק סביר, כי לשני העדים, איליציה וסרגיי, אשר בחזקתם נמצאו מסמכים
19 הקשורים לבחינה, היה קשר למערערים ונושא הבחינה נדון במסגרת קשר זה.

20
21 המערער אף הודה, בחצי פה, באמרתו ת/5, שנתן לסרגיי 10-15 שאלות מתוך הבחינה שترגם. גם
22 המפגש בין השניים, ביום שלפני הבחינה, בשעה 22:00, ביוזמתו של המערער מתווסף לשרשרת
23 הראיות ששימשו בסיס למסקנות בית המשפט קמא.

24
25 בע"פ 7362/01 **סעד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נז(2) 241, דנה כב' השופטת פרוקצ'יה בחזקה שבעובדה
26 המבססת הרשעה בעבירות של החזקת סם ויפיים דברים אלה (בשינויים המחוייבים) גם לעניינו:

27 **"די בכך שחפץ מצוי בידיו של אדם או נמצא בשליטתו כדי שתיווצר חזקה**
28 **שבעובדה המבוססת על ניסיון החיים והשכל הישר - כי החפץ מצוי בחזקתו.**
29 **מכלול המימצאים יכול ליצור חזקה שבעובדה שלפיה מי שהחזיק בסם גם ידע**
30 **שהוא מחזיק בסם. משנוצרה חזקה שבעובדה רשאי הנאשם כמובן לסתור**

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 **אותה, אולם מתן הסברים שאינם אמינים עלול דווקא לחזק את משקל הראיות**
 2 **היוצרות את החזקה שבעובדה" (עמ' 244).**

3
 4 משנידחתה גירסת המערערים, כי הדיסקטים נשתלו בדירתם המסקנה המתבקשת היא, שלא עלה
 5 בידם לסתור את החזקה שבעובדה, יתרה מכך, גרסתם שהוגדרה - בצדק - כדימוינית אף מחזקת
 6 את החזקה המרשיעה.

7

8 **עבירת הגניבה**
 9 אין עוררין, כי סיוע לקבלת רישיון לעסוק ברפואה בדרכי רמיה הנו תופעה נלווה אשר יש לגנותה
 10 בכל פה, ולמנוע הישנותה. ואולם בטרם נכריע הדין לחובת המערערים מוטל עלינו לבדוק האם
 11 במעשים המתוארים לעיל, העתקת שאלות הבחינה ומסירתן לאחרים, עברו את העבירות בהן
 12 הואשמו, גניבה בידי מורשה בניגוד לסעיף 393(1) לחוק. בהסתמך על הגדרת המושג "גניבה"
 13 בסעיף 383(א)(1) לחוק.

14

15 **"(א) אדם גונב דבר אם הוא -**

16 **(1) נוטל ונושא דבר הניתן להיגנב, בלי הסכמת הבעל, במרמה ובלי**

17 **תביעת זכות בתום לב, כשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הדבר**

18 **מבעלו שלילת קבע;**

19 **(2) בהיותו מחזיק כדין דבר הניתן להיגנב, בפיקדון או בבעלות חלקית,**

20 **הוא שולח יד בו במרמה לשימוש שלו או של אחר שאינו בעל הדבר".**

21

22 במקרה דנן הועתקו מסמך או מסמכים מתוך מחשבו של פרופ' שנקר, לדיסקט השייך למערערים,
 23 בעוד המסמך המקורי נותר במחשב. הואיל ולא בוצעה "נטילה" השוללת את "הנכס" מבעליו,
 24 קרי, ההעתקה לא גרעה מנשוא הגניבה ולא שללה אותו מבעליו בפועל, אני סבורה כי גם
 25 בהסתמך על הפרשנות המרחיבה של הדיבור "דבר הניתן להיגנב", לא התקיימו יסודותיה של
 26 עבירת גניבה.

27

28 כב' השופטת קמא הסתמכה בהכרעת דינה על דבריה של כב' השופטת דורנר בע"פ 232/93 **מדינת**
 29 **ישראל נ' הרנוי**, פ"ד מז(5) 797, 813, עת עמדה על תכליתה של עבירת הגניבה:

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 "את עבירת הגניבה - בכפיפות ללשונה - יש לפרש על-פי תכליתה. הגבלת
2 מושא הגניבה לנכס מוחשי אינה מתחייבת מלשון סעיף 383(א)(1) לחוק
3 העונשין. המילים "דבר הניתן להיגנב" הן גמישות. אין בהן הגדרה חד משמעית
4 של הנכסים הנכנסים לגדרן, ואין אפוא מניעה מלפרשן על-פי תכליתה של
5 ההוראה. ודוק: תכלית ההוראה אינה חופפת את הכוונה ההיסטורית של
6 המחוקק. בפירוש החוק יש להתחשב גם בתנאי הזמן בעת הפירוש.

...

8 בבג"צ 428/86, 429, 431, 446, 448, 463, בשג"צ 320/86 ברזילי ואח' נ' מדינת
9 ישראל ואח', פד מ(3) 505, 619 אמר השופט ברק: '...אין לראות חזות הכל
10 במודל או באב הטיפוס שעמד לנגד עיני המחוקק, שעה שהחוק חוקק. עניין זה
11 חשוב הוא, אך אין הוא מכריע. עלינו לפרש את החוק באופן שיתאים למערכת
12 החיים הלאומיים שלנו, ואלה משתנים עם הזמן. במקביל משתנה גם פירושו של
13 החוק.'

...

15 עבירת הגניבה הועתקה לפקודת החוק הפלילי, 1936, מתוך חוק הגניבה האנגלי
16 משנת 1916, שגיבש את הלכות המשפט האנגלי המקובל. הלכות אלה שיקפו
17 מציאות חיים שבה נכסיו של אדם היו בעיקרם מוחשיים. ואולם כאז כן עתה,
18 תכליתה של עבירת הגניבה היא להגן על רכושו של אדם. דרישת המוחשיות
19 הבסיסית שוללת את ההגנה מחלק עיקרי של הנכסים שמחזיק האדם בימינו,
20 ואין דרישה זו הולמת את תנאי החיים המודרניים. הפירוש הדווקני אינו
21 מתיישב אפוא עם תכלית ההוראה, ואין הוא פירוש ראוי. כדברי פרופ פלר:
22 'פרשנות שאינה עומדת במבחן המטרה... היא בלתי סבירה, אי רציונאלית,
23 ודינה לצאת מן התחרות' (ש"ז פלר, יסודות בדיני העונשין (המכון למחקרי
24 חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי סאקר, כרך א, תשמ"ד) 182). נראה לי
25 אפוא, כי יש לכלול בדיבור "דבר הניתן להיגנב" גם זכויות ונכסים לא
26 מוחשיים".

27

28 אולם בניסיון ליישם את ההלכה שנפסקה בע"פ 232/93 הנ"ל על עובדות המקרה שבפנינו אין
29 מנוס מהמסקנה שלא ניתן להרחיב את הגדרת "הגניבה" למצב בו הנכס שלגביו נטען כי "נגנב"
30 נותר בחזקת בעליו מבלי שנגרע ממנו דבר.

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 מוסכם על הכל, כי טופס הבחינה – בין אם מדובר בדף נייר הכולל את המידע או במידע הצרוב
2 בדיסק מחשב – הנו נכס בעל ערך הניתן להיגנב אלא שלהבדיל מעובדות המקרה ששימשו בסיס
3 לפסה"ד בענין הרנוי בעניננו הטופס נותר כמות שהוא בחזקת בעליו, פרופ' שנקר, ומוסכם על הכל
4 כי העתקת הנוסח לדיסקט של המערערים לא גרעה ממנו מאומה. בעוד שבענין הרנוי, כספים
5 שהופקדו אצל עורך הדין על-ידי לקוחו מצאו דרכם לחשבון הבנק של עורך הדין.
6 נכון אומנם שהפעולה של "נטילת" הכספים כפי שפורשה בענין הרנוי חורגת מהפירוש המקובל,
7 מאחר שמדובר בהוראה שבאמצעותה בוצעה העברה בנקאית, אשר לא היתה כרוכה בהעברה
8 מוחשית. אולם התוצאה של הפעולה "הוירטואלית" היתה מוחשית ביותר מכיוון שהכסף נרע
9 מחשבון הלקוח, ועל כן קבעה כב' השופטת דורנר, כי התעלמות מהתוצאה תוך הצמדות לפרוש
10 הדווקני מחטיאה את מטרת החקיקה.

11
12 אני סבורה, כי למרות המגמה הפרשנית המעבירה את מרכז הכובד מלשון החוק המפורשת באופן
13 דווקני, לכיוון של בחינת מטרתה של החקיקה, יש לשים קו גבול במקום אשר מעבר לו ברור כי
14 בחקיקה שיפוטית עסקינן ולא בפרשנות החוק; וכאשר העובדות חסרות את מרבית יסודותיה של
15 עבירת הגניבה, לא ניתן להשקפתי, להרשיע בעבירה זו.

16
17 במאמרו של ד"ר בועז סנג'רו "פרשנות מרחיבה בפלילים?!" (עלי משפט כרך ג' עמ' 165) מפנה
18 המחבר לכרסום שחל בעקרון החוקיות לפיו "אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק
19 או על פיו", בשל המגמה להתנערות מכלל הפרשנות המצמצמת ופניה לפרשנות המתבססת על
20 תכלית ההוראה החוקית.

21
22 ואכן מן הראוי לדבוק בכללי הפרשנות כפי שהורנו כב' השופט ברק (כתוארו אז) בע"פ 787/79
23 מזרחי נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 421 בעמ' 427:

24 "חוק פלילי, כמו כל חוק אחר, אין לפרש לא על דרך הצמצום ולא על דרך
25 ההרחבה, אלא על דרך מתן משמעות הגיונית וטבעית ללשון החוק כדי להגשים
26 את מטרת החקיקה. מלותיו של חוק אינם מבצרים, שיש לנגחם בעזרת מילונים,
27 אלא עטיפה לרעיון חי, המשתנה על פי נסיבות הזמן והמקום, לשם הגשמת
28 מטרתו הבסיסית של החוק".

29

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 על פי הכלל הנ"ל עבירת גניבה שאינה כוללת כל יסוד מוחשי כמוגדר, ובעיקר חסרה את
2 האלמנטים של שלילה עולמית או כוונה לשלול עולמית, אינה יכולה להיקרא "גניבה" מה גם
3 שהמחוקק היה מודע לבעייתיות של העתקת מידע ממאגרי מידע ממוחשבים ואחרים, וחוקק את
4 סעיף 267 לחוק, הנותן תשובה למעשה של העתקה "בלבד".

5
6 גם יישומן של העובדות בעניננו בהתייחס לעבירת גניבה כמוגדר בסעיף 383(א)(2) לחוק, הקובע כי
7 אדם גונב דבר אם: "**בהיותו מחזיק כדין דבר הניתן להיגנב, או בבעלות חלקית, הוא שולח**
8 **יד במרמה לשימוש שלו או של אחר שאינו בעל הדבר**", מעוררת קושי. אין חולק, כי המערערים
9 לא קיבלו את קבצי הבחינה במרמה והיו מורשי גישה למחשב בו הוקלדה הבחינה, אלא שבשלב
10 כלשהו לאחר קבלת ההחזקה כדין חרגו מההיתר שניתן להם ועשו שימוש בתוכנו של המידע שלא
11 למטרה שלמענה נמסר להם.

12
13 פרופ' לדרמן, במאמרו "פעילות פסולה המסתייעת במחשבים ודיני העונשין בישראל" שפורסם
14 בעיוני משפט כרך י"ג, 1988, עמ' 499 בעמ' 524. עוסק בסוגיות סיווגן של עבירות המבוצעות על-
15 ידי "שליפה" בלתי מורשית של אינפורמציה האגורה במחשב.

16
17 **"התבנית הבסיסית של הגניבה עניינה במצבים בהם מחליף ה'דבר הניתן**
18 **להיגנב' מחזיקים. זוהי סימטריה, בה זוכה הגנב במה שאיבד הקורבן.**
19 **לסימטריה זו רמז גם בלשון ההוראה, ממנה עולה, כי הדבר שניטל ונישא על ידי**
20 **הגנב הוא הדבר אותו התכוון לשלול מקורבן העבירה. נוסחה זו תקפה עת חפץ**
21 **מיטלטל הוא נשוא הגניבה. ברם, קושי נעור כשמבקשים להחילה על מידע,**
22 **מטבע הדברים, אין בחשיפת מידע חסוי של אחד משום שלילתו ממנו. לאחר**
23 **חשיפתו, מצוי אותו מידע בידי החושף ובידי המחזיק הקודם גם יחד, ובולט, כי**
24 **כערך עצמאי וכנכס, הוא לא החליף מחזיקים. מהיבט זה לא זכה החושף במה**
25 **שאיבד הקורבן".**

26
27 יתרה מכך, עקרון החוקיות מלמדנו כי פרשנות מרחיבה של דיני העונשין פוגמת בעיקרון החוקיות
28 ואין להרשיע אדם בעבירה דומה או הנחזית לעבירה תאומה מהטעם שאין מחמירים עם הנאשם
29 בפרשנות החוק.

30

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 לעניין זה יפים דבריה של כב' השופטת שטרסברג כהן בע"פ 8620, 8873, 8710/96 דוד וינמן נ'
2 מדינת ישראל, פ"ד נא(5), 481, עמ' 590:

3 "דבקות בעקרון החוקיות, יכולה להוביל לעיתים לאי מיצוי הדין עם המהלך על
4 הסף. אלא שבכך הוא נבחן. פרופ' א' לדרמן מתייחס לסכנות האורבות לעקרון
5 החוקיות מאימוץ פרשנות תכליתית המבקשת למתוח ולהרחיב את גבולות לשון
6 החוק, וכך הוא אומר: '...יש לזכור שעקרון החוקיות יכול להוביל, בנסיבות
7 מסוימות, לתוצאות שיש בהן, בעיני הלא משפטן, מידה מסוימת של אי-מיצוי
8 הצדק, במובן היומיומי של המונח. אך זהו מחיר הכרחי לעקרון, הקנאי לא רק
9 לזכותו של תמים-הדרך, שלא התקרב לתחום האסור, אלא אף ואולי בראש
10 ובראשונה לזכותו של המהלך על הסף, אפילו ביוזעין, בנסיבות שהאינסטינקט
11 הראשוני ואף ערכי המוסר אינם צופנים לו אהדה רבה. דווקא המהלך על הסף
12 הוא המעמיד במבחן הרציני את עקרון החוקיות ומעניק נפקות אמיתית לביטוי
13 שהקודקס הפלילי הוא המגנה כרטא של העברייני' (א' לדרמן "דיני עונשין" ספר
14 השנה של המשפט בישראל תשנ"ב-תשנ"ג (א' רוזן-צבי עורך, תשנ"ד) 469,
15 (532)".

16
17 מוסיפה כב' השופטת בצטטה, בעמ' 590-591 לפסק דינה, את דברי השופט ח' ה' כהן, בספרו
18 "המשפט" (מהדורה שניה מתוקנת ומורחבת, תשנ"ז - 1996), בעמ' 664-665:

19 "אין עונשין לא מקל-וחומר ולא מגזירה שווה ולא מהיקש או אנלוגיה, לא
20 ממנהג ולא מנוהג, לא מפוליטיקה ולא מאידיאולוגיה, לא מצורכי השעה ולא
21 משיקולי הכרח - רק מן החוק הכתוב והחוקק שבו נעשה מעשה פלוני, על
22 מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית. מה שלא עשה החוק בלשון ברורה
23 ומפורשת, שום פרשנות ושום היגיון אינם יכולים לעשות" (ההדגשה שלי - ש'
24 ד').

25
26 אשר על כן אני סבורה שאין להרחיב את האמור בדיני העונשין מעבר לגבולות האיסורים
27 הכתובים בכתבם וכלשונם. מה שלא עשה המחוקק בקולמוסו, באופן מפורש ונהיר, לא יעשה כל
28 מלומד האוחז בעט הפסיקה עת הוא מפרש בשכלו הישר ובהיגיון הדברים את משמעות החוק,
29 כדברי השופט כהן בספרו: "מה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, שום פרשנות ושום
30 הגיון אינם יכולים לעשות".

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1

2

עבירות חלופיות - הוצאת מסמך ממשמורת חוקית

3

לאור מסקנת, לפיה מעשיהם של המערערים אינם נופלים בגדר ההגדרה של עבירת הגניבה,

4

נשאלת השאלה האם ניתן לראותם כמי שהוציאו ללא רשות מסמך ממשמורת חוקית - כהגדרת

5

סעיף 267(א) לחוק, או לחילופין, ביצעו עבירה של מירמה והפרת אימונים כהגדרתה בסעיף 284

6

לחוק.

7

8

סעיף 267 לחוק קובע כדלקמן:

9

"(א) המוציא, ללא רשות, מסמך ממשמורת מוסד ממוסדות המדינה או מרשות

10

מקומית, דינו - מאסר שלוש שנים.

11

(ב) עובד ציבור המופקד על הטיפול במסמך או על שמירתו, המוסר אותו שלא

12

כדין לאחר והמסמך מוצא מהמשמורת כאמור בסעיף קטן (א), דינו - מאסר

13

חמש שנים.

14

(ג) בסעיף זה 'מסמך' - בכתב או בכל אמצעי אחר שבו נרשם דבר".

15

16

על-פי לשון החוק ברור כי העתקת תוכנו של מסמך השמור ב"זיכרון" מחשב והוצאת העתק,

17

ללא רשות, עונה על ההגדרה שבסעיף קטן (ג) הנ"ל. ברם, נשאלת השאלה האם היתה בפני בית

18

המשפט קמא ראיה כי "המסמך" המועתק הוחזק, עובר להעתקתו, במשמורת מוסד ממוסדות

19

המדינה.

20

21

לאור הראיות עליהן ביסס בית המשפט קמא את הכרעת הדין, סבורה אני כי עלה בידי התביעה

22

להוכיח שהעתק טופס הבחינה ("המסמך") הוצא משרדו של פרופ' שנקר ונמסר לאחרים ללא

23

רשות. יסוד נוסף בסעיף 267 הטעון הוכחה הנו, הוצאה "ממשמורת מוסד ממוסדות המדינה",

24

ועל-פי הראיות שהובאו בפני בית משפט קמא הגעתי למסקנה שעלה בידי התביעה להוכיח גם

25

יסוד זה.

26

27

פרופ' שנקר, אשר העסיק את המערערת העיד (בעמ' 63), כי שימש יו"ר ועדת בחינות של רופאים

28

לרישוי ולסטאזי "מטעם ממשלת ישראל מאז החוק בכנסת בשנת 1987".

29

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 עוד העיד פרופ' שנקר, כי הוועדה קובעת את ציוניהם של הנבחנים ומוסרת את התוצאה למשרד
2 הבריאות ובהסתמך על תוצאות המבחן מקבל הנבחן את הרשיון לעסוק ברפואה בישראל.

3

4 באשר למעמדה של המערערת העיד פרופ' שנקר, כי עבודתה בוצעה בחדרו בבית החולים הדסה
5 ושכרה שולם על-ידי ההסתדרות הרפואית.

6 המערער, אשר סייע למערערת באישורו של פרופ' שנקר, לא קיבל תשלום ישיר עבור עבודתו.

7

8 הוועדה הנה גוף סטטוטורי המופקד על בחינה ורישוי של רופאים עולים, אשר חברה ממונים על-

9 ידי המנהל הכללי של משרד הבריאות בהתאם לאמור בתקנות הרופאים (בחינה לקראת סטאג'),

10 התשמ"ח-1988, שהותקנו לאחר תיקון שהוכנס בשנת תשמ"ז בפקודת הרופאים [נוסח חדש],

11

תשל"ז-1976 (להלן: **הפקודה**).

12

13

14

15

סעיף 4(א)(3) לפקודה, קובע:

16

"(א) מי שנתקיימו בו כל אלה זכאי לקבל רשיון לעסוק ברפואה:

17

.....

18

(3) הוא עמד בבחינות שקבע המנהל, בהתייעצות עם המועצה המדעית,

19

זולת אם הוא בעל השכלה רפואית כאמור בסעיף קטן 2(1)".

20

21 דהיינו, הוועדה ממונה על-ידי מנכ"ל משרד הבריאות במטרה לבצע את הוראות הפקודה והתקנות

22

לבחינת רופאים אשר לא סיימו לימודיהם בארץ.

23

24 לאור האמור לעיל אני סבורה, כי ועדת הבחינות וראשה עונים להגדרת "מוסד ממוסדות

25

המדינה", על-פי סעיף 267(א) הנ"ל.

26

27 כפי שציינתי לעיל, הצדדים זומנו להשלמת טיעונים על-פי הוראת סעיף 216 לחוק סדר הדין

28

הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, וניתנה לב"כ המערערים ההזדמנות להתייחס לאפשרות

29

של הרשעה בעבירות שאינן מאלה בהן הואשמו והורשעו בבית משפט קמא.

30

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 עו"ד טימשין התנגד להמרת סעיפי האישום וטען בין היתר, כי אילו ידע שעל הפרק עומדת
2 הרשעה בסעיף של הוצאת מסמך ממשמורת היה מעמיק לחקור בשאלת היות ועדת הבחינות
3 מוסד ממוסדות המדינה, כמו גם בשאלת הוצאתו של המסמך מהמקום בו היה שמור.

4

5 לאחר שבחנתי את הראיות והעדויות שהיו בפני בית משפט קמא, אני סבורה כי דין טענה זו
6 להידחות.

7

8 המערערים הודו במעמדה הסטטוטורי של ועדת הבחינות והמסקנות באשר למשמעות שיש ליחס
9 לתפקידיה של הוועדה ואופן מינויה נסמכות על הוראות החוק והתקנות, בנוסף על עדויות שתוכן
10 לא היה שנוי במחלוקת.

11

12 באשר ליסוד "ההוצאה ממשמורת", העדים נחקרו באריכות וביסודיות בכל הנוגע להעתקת
13 הבחינה על-ידי המערערים לדיסקטים שנתפסו בביתם ואין כל הבדל בין הראיות הדרושות
14 להוכחת הוצאתו של המסמך ממאגר מידע והעתקתו לבין הראיות ששימשו להוכחת עבירת
15 הגניבה. מה גם, שהמערערים הכחישו באופן גורף את הטענה לפיה העתיקו את הבחינה ולא ניתן
16 להעלות על הדעת קו חקירה שונה בשל המרת סעיף האישום.

17

18 לאור האמור לעיל אני סבורה, כי ניתנה למערערים הזדמנות סבירה להתגונן גם מול האפשרות
19 שיורשעו בעבירה על סעיף 267(א) לחוק.

20

21 **עבירות חלופיות - האם הוכח כי המערערים עובדי ציבור?**

22 נשאלת השאלה, לענין אפשרות החלת סעיפים 267(ב) ו-284 לחוק, האם המערערים הינם עובדי
23 ציבור על-פי ההגדרה שבסעיף 34כד לחוק.

24

25 על-פי העובדות אשר שימשו בסיס להרשעת המערערים, אין כל ספק כי השימוש הבלתי מורשה
26 שנעשה במידע הנו בגדר הפרת אמונים הפוגעת בציבור, אלא שבכך אין די ועלינו לבדוק האם
27 הוצגו על-ידי התביעה ראיות באשר למעמדם של המערערים כ"עובדי ציבור" בעת ביצוע המעשים.

28

29 "עובד הציבור" מוגדר בסעיף קטן (8) הרלבנטי לענייננו:

30

... "

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

'עובד הציבור'

...

(8) עובד מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שהממשלה משתתפת בהנהלתם, לרבות

חבר מועצה או הנהלה בגופים אלה;

"...

לא מצאתי בעדויות ראייה לכך שהתקיימו בוועדה התנאים המנויים בהגדרה זו מאחר שלא הוכח כי הממשלה משתתפת בהנהלתה של ועדת הבחינות.

סוף דבר, משלא עלה בידי המדינה להוכיח את מעמדם של המערערים כ"עובדי ציבור", אני סבורה שלא הוכחו יסודות העבירה המוגדרים בסעיפים 267(ב) ו-284 לחוק. כמו כן אני סבורה, כי צודקים המערערים בכך שלא היתה להם הזדמנות להתגונן כנגד עבירה המבוססת על היותם עובדי ציבור. לו ניתנה להם הזדמנות כזו יכלו לחקור עדים ולהביא ראיות בנושא זה.

קשירת קשר ושידול לקבלת דבר במירמה

באשר לעבירות של קשירת קשר ושידול לקבלת דבר במירמה, מקובלת עלי מסקנתה של כב' השופטת קמא, לפיה קבלת רשיון לעסוק ברפואה, בהסתמך על מצג שווא של עמידה בבחינת ההסמכה מהווה עבירת מרמה בנסיבות מחמירות, ומאחר שהוכח כי המערערים קשרו קשר האחד עם השני, ועם נבחנים שונים במטרה לסייע לנבחנים לקבל תעודת הסמכה על סמך מבחנים כוזבים, בדין קבע בית משפט קמא, כי הוכחו יסודות עבירת הקשר.

ביחס לעבירת השידול, כב' השופטת קמא בחנה בזהירות רבה את כל השגותיהם של הסניגורים באשר למהימנות גירסתם של אליציה וסרגיי, וכפי שצינתי לעיל מסקנתה מעוגנת היטב בראיות, ועל כן אני סבורה שאין מקום להתערב בהרשעה גם ככל שהיא נוגעת לעבירת השידול.

לסיכום

אני ממליצה לחבריי לזכות את המערערים מהעבירות של גניבה בידי מורשה, ולהרשיעם בעבירות של הוצאת מסמך ממשמורת בניגוד לסעיף 267(א) לחוק, ולהותיר את יתר חלקי הכרעת הדין על כנם.

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1 הערעורים אינם מופנים כנגד חומרת העונש, אולם לנוכח המרת סעיף האישום מן הראוי
2 להתייחס גם לשאלה זו.
3 אני סבורה כי עיקר החומרה, בעבירות בהן הורשעו המערערים, נובעת ממסירת מידע על תוכן של
4 בחינות הסמכה לרפואה לנבחנים, באופן שיש בו כדי להטות את תוצאותיהם של הבחינה;
5 והעובדה שמעשה ההעתקה אינו עונה להגדרת גניבה, אין בה כדי להפחית מחומרתו של המעשה,
6 ועל כן, גם לאור המרת סעיף האישום אין מקום להפחתה בעונשם של המערערים אשר אינו חמור
7 כל עיקר בנסיבות המקרה.
8

ש' דותן, שופטת

9

10 **השופט ז' המר:** אני מסכים לתוצאה אליה הגיעה חברתי השופטת ש' דותן.

11

12

ז' המר, שופט

אב"ד

13

14

15

השופטת נ' אחיטוב: אני מסכימה לתוצאה אליה הגיעה חברתי השופטת ש' דותן.

16

17

נ' אחיטוב, שופטת

18

19

אשר על כן הוחלט כדלקמן:

20

21

לזכות את המערערים מהעבירות של גניבה בידי מורשה; ולהרשיעם בעבירות של הוצאת מסמך

22

ממשמורת בניגוד לסעיף 267(א) לחוק.

23

יתר חלקי הכרעת הדין יישארו על כנם.

24

25

לענין העונש: לא הוגש ערעור על העונש, וכיוון שהשינוי היחיד בפסק הדין הוא המרת סעיף

26

אישום הרי שאין בכך כדי להפחית מחומרת המעשה, והענישה תישאר על כנה.

בתי המשפט

עפ 071103/01

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו

עפ 071105/01

בפני: כב' השופט ז' המר - אב"ד

כב' השופטת נ' אחיטוב

כב' השופטת ש' דותן

1

2

ניתן והודע היום, כ"ב בתמוז תשס"ג, 22 ביולי 2003, במעמד הצדדים.

3

ש' דותן, שופטת

נ' אחיטוב, שופטת

ז' המר, שופט

אב"ד

4